

“Short body” อีกหนึ่งสีสันของปลาน้ำจืดไทย

กิตติภพ จันทระประวัติ

กลุ่มวิจัยและพัฒนาสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำจืด

ปัจจุบันในตลาดซื้อขายปลาสวยงามบ้านเรา กำลังเกิดกระแสความนิยมเลี้ยงปลาสวยงามชนิดที่เรียกว่า “Short body” ซึ่งได้สร้างสีสัน ความแปลกใหม่ให้กับวงการปลาสวยงามของไทยได้ในระดับหนึ่ง “Short body” หรือปลาสั้น เป็นปลาที่เกิดจากภาวะความผิดปกติของกระดูกสันหลัง ที่เกิดการคดงอผิดรูปร่างไปจากปกติ หรือที่เรียกว่าปลาพิการนั่นเอง โดยปลาจะมีรูปร่างที่สั้นกว่าปกติ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการผสมกันเองในสายเลือดชิด (Inbreeding) หรือเกิดจากสาเหตุอื่นๆ เช่น การกลายพันธุ์ (mutation) แต่ทั้งนี้ยังไม่มีรายงานการวิจัยมายืนยันสาเหตุดังกล่าว สำหรับปลา “Short body” ที่มีการซื้อขายในตลาดปลาสวยงาม ส่วนใหญ่เป็นปลาที่เกิดจากการเพาะพันธุ์ มีเพียงบางส่วนที่เป็นปลาที่รวบรวมจับจากธรรมชาติ ในช่วงแรก “Short body” ถือว่าเป็นปลาที่ไม่มีมูลค่าทางการตลาด เกษตรกรผู้เพาะพันธุ์ จึงมักทำลายหรือคัดปลาดังกล่าวทิ้ง เพราะถือว่าไม่ได้สร้างประโยชน์แก่ผู้เลี้ยง

สำหรับความเป็นมาของความนิยมปลาสั้นในประเทศไทย คาดว่าเริ่มเมื่อราวปี พ.ศ. 2546 - 2547 โดยปลาสั้นชนิดแรกที่เริ่มเข้าสู่ตลาดปลาสวยงาม ก็คือปลาเทพา โดยในช่วงแรกราคาซื้อขายยังคงเท่ากับปลาปกติ คือขนาด 2 นิ้ว ตัวละ 35 บาท (ราคาต้นฤดู เริ่มช่วงเดือนพฤษภาคม) แต่เมื่อเริ่มได้รับความนิยม ราคาซื้อขายจึงค่อยเพิ่มสูงขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเป็นผลจากการได้รับการตอบรับจากตลาดปลาสวยงามต่างประเทศ ซึ่งเป็นตลาดที่มีความต้องการสินค้าแปลกใหม่อยู่เสมอ และเมื่อสินค้ามีน้อย ความต้องการสูง ราคาซื้อขายจึงเพิ่มสูงขึ้นหลายเท่าตัว ในปัจจุบันราคาปลาเทพาทั้ง 2 ชนิด มีความแตกต่างกันอย่างมาก คือ ปลาเทพาปกติ ขนาด 2 นิ้ว มีราคาซื้อขายที่ตัวละ 35 บาท ส่วนปลาเทพาสั้นจะขายที่ตัวละ 500 - 600 บาท ซึ่งจะเห็นได้ว่าปลาเทพาสั้นมีมูลค่าการตลาดที่สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับปลาปกติ และหลังจากนั้นไม่นานในตลาดปลาสวยงาม ก็เริ่มมีปลา “Short body” ชนิดอื่นเข้ามาซื้อขายเพิ่มมากขึ้น โดยปลา “Short body” หลายชนิดเกษตรกรสามารถเพาะพันธุ์จนมีจำนวนที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เลี้ยงได้มากขึ้น แต่แน่นอนว่ามูลค่าอาจจะลดลงบ้าง แต่ถึงอย่างไรราคายังคงสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับปลาปกติชนิดเดียวกัน และยิ่งถ้าเป็นปลาสั้นชนิดที่รวบรวมจับจากธรรมชาติ เป็นชนิดที่หายาก และยังไม่สามารถเพาะพันธุ์ได้ก็จะมีราคาก็จะสูงมากจนน่าตกใจ สำหรับบทความนี้จะกล่าวถึง “Short body” สายพันธุ์พื้นเมืองของไทย ชนิดต่างๆที่กำลังได้รับความนิยมในตลาดปลาสวยงาม

ที่มา: <http://th.wikipedia.org/wiki>

เทพาสัน

Short body chao phraya giant catfish

Pangasius sanitwongsei Smith, 1931

เป็นปลาเทพาที่มีรูปร่างที่สั้นกว่าปลาปกติ ลำตัวค่อนข้างอ้วนกลม หลังโหนกสูง กระดูกสันหลังมีการคดงอ ส่วนหัวและปากกว้าง ส่วนหลังยกสูง นิยมเลี้ยงเป็นปลาสวยงามมากกว่าที่จะนำมาบริโภค ทั้งนี้ราคาขึ้นอยู่กับขนาดลำตัวของลำตัว ยิ่งสั้นมากราคายิ่งสูงมาก โดยต้องมีส่วนประกอบของรูปทรงที่สวยงามด้วย โดยจะเน้นที่มีลักษณะลำตัวที่อ้วนกลม

ที่มา: www.ninekwao.com.

ตะพากสัน

Short body golden belly barb

Hypsibarbus wetmorei (Smith, 1931)

ลำตัวป้อมสั้นกว่าปลาตะพากปกติ ส่วนหัวจะหดสั้น หัวและปากค่อนข้างเล็ก หลังโหนกสูง ราคาซื้อขายจะขึ้นอยู่กับรูปทรงของลำตัว ขนาดความสั้นของลำตัว ถ้ามีส่วนของลำตัวที่สั้นมากจนเกือบไม่มีข้อหาง ส่วนหลังโหนกสูง รูปทรงสวยงาม ขนาด 6 – 7 นิ้ว จะอยู่ที่ราคาตัวละ 2500 – 3000 บาท

ที่มา: www.aro4u.com

กระแหสัน

Short body tinfoil barb

Barbonymus schwanefeldii (Bleeker, 1853)

รูปร่างป้อมสั้นกว่าปกติ ส่วนหลังค่อนข้างโหนกสูง หัวค่อนข้างเรียวยาวเล็ก เป็นปลาที่ยังไม่สามารถเพาะพันธุ์ให้ได้ จำนวนที่แน่นอน ส่วนหนึ่งยังคงเป็นปลาที่รวบรวมจากธรรมชาติ ราคาซื้อขาย ขนาด 5 นิ้ว ตัวละ 1000 – 2000 บาท ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรูปทรงและขนาดความสั้นของปลาด้วย

กระดี่มุกสั้น

Short body pearl gourami

Trichogaster leeri (Bleeker, 1852)

ที่มา: www.market.onlineoops.com

ลำตัวป้อมสั้น คล้ายปลาบอลูน หลังโหนกสูง หัวเล็ก ปลาปกติ จะมีความยาวโตเต็มที่เฉลี่ย 10 – 12 เซนติเมตร ถ้าเป็นปลาสั้นความยาวโตเต็มที่ จะเหลือกึ่งหนึ่งหรือสองในสามของความยาวปกติ ปลากระดี่มุกสั้นเป็นปลาที่เพาะพันธุ์จนได้จนมีปริมาณที่เพียงพอสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันปลา 2 นิ้ว ซื้อมาตัวละประมาณ 150 บาท

จากกระแสความนิยม ปลา Short body นอกจากจะสร้างสีสัน เพิ่มความแปลกใหม่ให้กับตลาดปลาสวยงามบ้านเราแล้ว ยังสามารถเพิ่มมูลค่าปลาสวยงามของไทยได้อีกมากมาย แต่เราต้องเผ่าจับตาดูว่า ความนิยมปลา Short body จะอยู่ได้นานสักแค่ไหน เหมือนที่ครั้งหนึ่งในวงการปลาสวยงามบ้านเรา ได้สร้างปรากฏการณ์ความนิยมปลาหมอสีฟลาวเวอร์ฮอร์น ไปทั่วบ้านทั่วเมือง ทั้งนักเลี้ยงปลามือสมัครเล่น และมีมืออาชีพ ต้องแสวงหาปลาชนิดนี้มาเลี้ยง เพื่อให้ทันยุคสมัย จนเมื่อถึงช่วงเวลาหนึ่งเมื่อผลผลิตออกมามีจำนวนมากเกินไปตลาดปลาสวยงาม เนื่องจากเป็นปลาที่สามารถเพาะพันธุ์ได้ง่าย เกษตรกรไม่สามารถรักษาคุณภาพสายพันธุ์ที่ดีไว้ได้ และจากปัจจัยอื่นๆอีกหลายประการ ปลาหมอสีชนิดนี้จึงลดความนิยมอย่างรวดเร็ว และยังมีผลที่ตามมาคือ ผู้เลี้ยงหลายรายเมื่อเลิกเลี้ยง (โดยเฉพาะนักเลี้ยงปลามือสมัครเล่น) มักนำปลาชนิดนี้ไปปล่อยลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ อันส่งผลกระทบต่อปลาพื้นเมืองของไทย และระบบนิเวศของแหล่งน้ำ แต่สำหรับปลา Short body ซึ่งเป็นปลาสายพันธุ์ไทยภาวะดังกล่าวคงไม่เกิดขึ้น トラบใดที่เรายังไม่สามารถเพาะพันธุ์จนมีจำนวนที่มากเกินความต้องการ และแม้ว่าเมื่อความนิยมจะลดลง จนมีการเลิกเลี้ยง แล้วปล่อยลงสู่แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ปลาเหล่านี้ก็คือปลาไทยที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเนื่องจากรูปร่างที่สั้นหรือมีความพิการ ความสามารถในการหาอาหาร หรือดำรงชีวิตตามธรรมชาติ จึงด้อยกว่าปลาปกติ ปลาหลายชนิดจึงมักตกเป็นเหยื่อของปลาตามธรรมชาติ

อ้างอิง

ชวลิต วิทยานนท์. 2547. คู่มือปลาน้ำจืด. สำนักพิมพ์สารคดี. 232 หน้า

สมโภชน์ อัคคะทวีวัฒน์, กาญจนรี พงษ์ฉวี. 2543. อนุกรมวิธานของปลาสวยงามเพื่อการส่งออกของไทย.

กรมประมง. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 214 หน้า

อาสาสมัครวิกิพีเดีย. 2010. ปลาแปลก. <http://th.wikipedia.org/w/index.php>. 2 สิงหาคม 2011.